

Історія бібліотеки

Створена в далекому 1902 р. у структурі Одеської школи мукомелів, бібліотека пройшла разом з навчальним закладом більш ніж віковий шлях розвитку. Перші книги для бібліотеки були придбані за рахунок коштів голови опікунської ради школи Г.Е Вейнштейна й асигнувань Ради у справах з'їзду мукомелів, на які жила школа. Саме в ці роки, як відзначив директор Одеської школи мукомелів, а потім створеного на її базі млиново-технічного училища, В.Г.Рейсих, було «покладено заснування учнівської бібліотеки», що на 1912 р. нараховувала не більше 200 книг.

Планомірне комплектування фонду навчальною й спеціальною літературою почалося в 1914 р. і тривало до 1917 р. Пізніше через матеріальні труднощі й ізольоване положення Одеси в післяреволюційний період поповнення бібліотеки призупинилося.

На 8.07.1921 р. бібліотека нараховувала близько 3 000 найменувань книг. В.П.Мартинів, що завідував у той час млиново-технічним училищем, писав: «Училище намагається найбільш повно зібрати всю літературу за фахом, щоб у майбутньому можна було ґрунтовно охопити все, що було написано й опубліковано з борошномельної спеціальності».

В 30-і роки в країні йшли пошуки оптимальних форм організації середньої й вищої фахової освіти. Це торкнулося й нашого навчального закладу. В 1928 р. Одеський технікум технології зерна й борошна, як тоді називався ВНЗ, був реформований у політехнікум, в 1929 р. - в інститут, в 1931 р. - в Одеський механіко-технологічний навчальний комбінат, що проіснував до 1935 р.

При технікумі була організована профшкола технології зерна й борошна. Імовірно, частина бібліотечного фонду технікуму була передана в бібліотеку профшколи й цим пояснюється зменшення книжкового фонду на початок 1923/1924 навчального року до 2 500 найменувань книг. Відзначалося, що «Книгами учні користуються лише в бібліотеці», відсутня новітня технічна література, не вистачає книг за фахом.

В 1928 р. у бібліотечному фонді було 3494 книги, за винятком журналів. Більше сотні книг було у зношеному стані. На комплектування бібліотечного фонду в рік відпускалося всього 442 крб. На цю суму за 1927/1928 навчальний рік було придбано 182 книги. Кількість екземплярів різних посібників не перевищувало 2-3, що приводило до великої кількості відмов на запитувані книги й, відповідно, до невдоволення роботою бібліотеки з боку студентів.

На жаль, невідомі співробітники школи й училища, відповідальні за роботу бібліотеки в перші роки її становлення й розвитку. З лютого 1924 по 1927 р. бібліотекою Одеського технікуму технології зерна й борошна завідував інженер-технолог Ернест Адольфович Єнні, що також викладав у технікумі начертальну геометрію, хімію й інші дисципліни.

В архівних матеріалах приводиться структура фонду бібліотеки інституту, що входила у той час до складу механіко-технологічного учбово-виробничого комбінату, на 01.01.1934 р.

ФОНД				
складається на 01.01.1934 р.			надійшло книг за 1933 р.	
	усього книг	у т.ч. іноземних	усього книг	у т.ч. іноземних
підручники й навчальні посібники	31 997	235	3 304	2
інша література	18 813	—	3 954	—
журнали	121	15	61	—
разом	50 931	250	7 319	2

Архівні матеріали 30-х років свідчать про постійну увагу керівництва й інституту, і комбінату в цілому до стану бібліотечного обслуговування, у першу чергу - студентства. Крім стаціонарних бібліотек, організовувалися пересувні бібліотеки в студентських гуртожитках, створювалися комісії під головуванням перших осіб з метою списання застарілої літератури, призначалися особи із числа співробітників, відповідальні за повернення підручників і інших книг у бібліотеку.

Наказом №39 від 7.03.1935 р. по Одеському механіко-технологічному комбінату «з метою поліпшення роботи бібліотеки й наближення її до студентства» була організована Бібліотечна рада в складі професорів В.М.Владимирова, В.І.Ільченко, М.І.Озоліна, Г.В.Костанді, доцентів П.Г.Демидова, Б.С.Дмитрієва й інших співробітників. Головою Бібліотечної ради був призначений професор В.М.Владимиров.

Створення бібліотечної ради в нашому вузі випередило урядові заходи з цього питання, прийняті в 1938 р. Цього року в інституті був переглянутий склад ради.

Відповідно до наказу ВКВШ №1082 від 9.03.1938 р. до складу Ради при директорі інституту була введена завідувача бібліотекою А.А.Гланц, що підвищило, з одного боку - відповідальність, з іншого боку - значимість бібліотеки.

У передвоєнний період бібліотекою інституту завідували А.А.Гланц (до травня 1938 р.) і Є.Н.Косолапова. У цей період робота бібліотеки була спрямована на поліпшення бібліотечного обслуговування, забезпечення навчального процесу й виховної роботи в студентському середовищі, комплектування бібліотечного фонду, що до кінця 30-х років значно поповнився також книгами наших учених і викладачів.

У грудні 1938 р. Заготіздатом в Одесі була проведена читацька конференція, присвячена виходу в світ в 1938 р. підручників і навчальних посібників, підготовлених співробітниками нашого інституту: «Млинарські, круп'яні й елеваторні машини: теорія й конструкція» (В.І.Ільченко), «Круп'яні машини» (В.І.Ільченко, П.К.Кузнецов), «Проектування млинів» (Б.Г.Острожецер), «Вентиляційні установки млинів і крупозаводов» (О.В.Панченко).

В роки війни завідувачами бібліотекою працювали Є.А. Горбачева, П.І. Лопатін, М.Я. Золотарьова. Під час евакуації інституту вдалося вивезти лише частину книг з бібліотечного фонду. А перед поверненням до Одеси частина фонду була передана Ташкентському борошномельно-елеваторному технікуму. Тому після звільнення Одеси й повернення інституту в 1944 р. відразу ж почалося відродження бібліотеки.

У січні 1945 р. бібліотеку очолив Данило Савелійович Фателевич. Будучи кваліфікованим фахівцем в області бібліотечної справи, він організував роботу на високому рівні.

В 1946/1947 навчальному році бібліотека інституту мала вже близько 70000 од. зберігання й повністю забезпечувала студентів всіма необхідними підручниками й навчальними посібниками.

У вересні 1950 р. Д.С.Фателевича на його посту змінив Володимир Михайлович Седнів, що протягом майже трьох десятиріч керував вузівською бібліотекою. За ці роки значно виріс і штат, і книжкові фонди. В 1950 р. бібліотечний фонд нараховував 85 000 екз. літератури, а через 10 років він подвоївся. Штат бібліотеки складався з 10 чоловік.

Країна вже піднялася з руїн. Для подальшого розвитку науки й промисловості була потрібна оперативна інформаційна підтримка. До створення в країні інформаційних служб ці функції, в основному, несли на собі бібліотеки.

На сильних чоловічих плечах перших післявоєнних керівників бібліотека була відновлена й сформована як сучасний інформаційно-бібліотечний центр.

Фателевич Д.С.

Седнів В.М.

Значні зміни відбулися в 1969 р., коли у зв'язку з реорганізацією інституту з'явилися нові факультети, кафедри, спеціалізації. Реформування інституту, що готує фахівців для зернопереробної й елеваторної промисловості, в Одеський технологічний інститут харчової промисловості вимагало перепрофілювання книжкових фондів, подальшого розвитку довідково-бібліографічної й інформаційної служби.

Розширилися бібліотечні площі, збільшився штат до 26 чоловік. Була уведена групова форма обслуговування під час видачі комплектів підручників для першокурсників. До цього часу було завершено створення довідково-бібліографічного апарату на карткових носіях. Бібліотека приступила до виконання не тільки оперативних, але й ретроспективних бібліографічних посібників, консультуванню вчених і аспірантів по УДК і оформленню списків літератури до дисертацій і інших наукових праць.

З лютого 1977 по липень 1980 р. бібліотекою завідувала Антоніна Олексіївна В'язовська. У вересні 1980 р. бібліотеку очолила Людмила Федорівна Синякова - професійний бібліотечний працівник.

80 - 90-і роки були часом ствердження бібліотеки як провідного підрозділу вузу, центру виховної роботи. Книжковий фонд склав більше 600 000 од., бібліотека підписувала понад 300 найменувань вітчизняної й зарубіжної періодики. Кількість читачів наблизилася до 9000.

Великий історичний шар публікацій і архівних матеріалів був піднятий бібліотекою для відновлення історії академії, що дало можливість знайти документальне підтвердження дати її народження й перших 20 років розвитку.

Необхідність переходу бібліотеки на новітні бібліотечні технології з метою забезпечення вільного доступу до інформаційних ресурсів поставила перед бібліотекою завдання її комп'ютеризації. Перші кроки в цьому напрямку відносяться до 1995 р., коли бібліотека приступила до формування електронної бази даних нової літератури й відомостей про активну частину фонду з 1991 р. Спочатку робота просувалася повільно, в основному, через слабку технічну оснащеність і відсутність підготовлених кадрів.

В 2003 р., з обранням ректором професора Б.В.Єгорова, академія бере курс на інноваційний розвиток в усіх напрямках її діяльності. В 2005 р. в академії був організований Учбово-науковий центр інформаційних технологій, для бібліотеки придбали нове програмне забезпечення «УФД/Бібліотека». І з 2007 року, зі вступом на посаду директора бібліотеки Зінченко Ірини Іванівни, комп'ютеризація бібліотеки органічно включилась в комплексну автоматизацію вузу в цілому. Бібліотеці додатково були виділені комп'ютери, установлений сервер.

В 2007 р. був переглянутий статус бібліотеки. Зміна статусу на науково-технічну бібліотеку спричинила перегляд всієї нормативно-регламентуючої документації й, отже, напрямків діяльності.

1 жовтня 2008 р. був відкритий зал електронних каталогів, що дозволило забезпечити оперативний доступ до інформаційних баз нашої бібліотеки й світових інформаційних ресурсів.

Електронний каталог - перший результат діяльності з метою розкриття фондів як книжкових, так і профільної періодики для інформаційного забезпечення всіх категорій користувачів.

У цей час ведеться велика робота з фондом - рекаталогізація й штрихкодування документів, ретровведення активного бібліотечного фонду в електронний каталог. Розроблено лінгвістичне забезпечення - тематичний рубрикатор на основі таблиць УДК. Забезпечено науково-методичну підтримку: прийняті «Концепція модернізації бібліотеки на основі комп'ютеризації й впровадження інноваційних технологій на 2010-2015 рр.», «Програма ретроспективної каталогізації

фонду НТБ», методичні розробки з конкретних процесів; проведений статистичний моніторинг з напрямків; організований цикл теоретичних і практичних занять з автоматизації бібліотечних процесів як на базі своєї бібліотеки, так і курсів підвищення кваліфікації при Облдержадміністрації.

Велика увага приділяється комплектуванню науковою й навчальною літературою на електронних носіях.

Розширення інформаційного простору внесло корективи в систему навчання студентів основам інформаційної культури. Регулярно проводяться заняття з основ загальної й галузевої бібліографії, даються консультації з оптимальних шляхів пошуку інформації в електронних базах академії й в Інтернеті. Після тривалої перерви з 2008 р. у навчальну програму академії внесені лекції для студентів за курсом «Інформаційна культура».

Одним з найважливіших напрямків діяльності бібліотеки є науково-бібліографічна й науково-дослідна робота з питань бібліотекознавства, краєзнавства, історії академії. До ювілейних дат видаються ретроспективні біобібліографічні покажчики в серії "Видатні вчені ОНАХТ", як наприклад: «В.Ф.Чайковський» (до 80-річчя від дня народження), «І.Т.Мерко» (до 80-річчя), «Б.В.Єгоров» (до 50-річчя), «П.М.Платонов» (до 100-річчя), "О.К. Гладушняк" (до 85-річчя), "М.Д. Захаров" (до 75-річчя), "К.А. Богомаз" (до 155-річчя). З 2008 р. виходить щорічний покажчик наукових праць співробітників академії «Сторінки друку» у серії «Наукові публікації». Тривають дослідження для усунення «білих плям» в історії нашого навчального закладу, пошук документальних - архівних і друкованих - підтверджень окремих подій його життя,

Зал електронних каталогів

відновлення життєвого і творчого шляху видатних діячів, учених, педагогів, що стояли біля витоків джерел нашої Alma Mater.

В 2010 р. був повністю оновлений і перероблений з урахуванням вимог дня й побажань користувачів інформації веб-сайт бібліотеки. Тепер сайт виступає способом спілкування як з користувачем, так і професійною аудиторією. Крім загальних відомостей про бібліотеку, працюють нові навігаційні блоки: „Новини”, „Віртуальні виставки”, „Корисні лінки”, „Читаю”. Розділ „Гаряча лінія” дає можливість одержати консультацію про доступ до інформації в режимі on-line.

6 лютого 2011 р. відбулося відкриття видавничого центру „Технолог”. На сьогоднішній день завдання центру – забезпечити навчальний процес всією необхідною навчально-методичною літературою. У перспективі – стати центром повного циклу, що здійснює редакцію, коректуру й верстку рукописів, дизайнерське оформлення матеріалів, а також видання рекламної й іміджево-презентаційної поліграфічної продукції академії.

Цього ж року до Міжнародного Дня студента було відкрито після ремонту читальний зал технічної літератури. В цьому залі представлена література з харчової та переробної промисловості, яка найбільше використовується читачами. Відтепер користувачі зможуть працювати не тільки з книгою в її традиційному вигляді, але й з її електронною версією. Забезпечено доступ в світову інформаційну мережу через зону WI-FI. В читальному залі технічної літератури створені комфортні умови роботи. Цікаве дизайнерське рішення, нові зручні меблі,

індивідуальне освітлення не тільки налаштовує на роботу, але і покращує настрій.

6 березня 2013 року відбулося відкриття (після капітального ремонту) читального залу періодичних видань та дисертаційних робіт.

Зал періодики сьогодні - це інформаційний простір, де створено комфортні умови для пошуку необхідної інформації і роботи з нею, де представлено більше 200 найменувань журналів та збірників, починаючи з 1903 р., близько 2 тисяч дисертацій вчених академії з 1935 р. Для роботи з відцифрованими матеріалами академії зал забезпечений комп'ютерами, зоною Wi-Fi.

Повністю оновлений, стильно оформлений зал гостинно відкриває двері для проведення зустрічей з актуальних проблем вищої школи, науки і культури, презентацій нових видань та інших цікавих заходів. Тут передбачено куточок відпочинку, де учасники проведених заходів можуть обмінятися думками, випити чашечку кави або чаю.

У трудових буднях напруженого життя академії наявність читального залу такого рівня обслуговування, дизайну і робочого комфорту – ще один крок на шляху створення гідних умов для читача бібліотеки національного вишу.

І нарешті, у вересні 2013 р. відбулося довгоочікуване відкриття оновлених абонементів наукової, навчальної та художньої літератури після проведення ремонту, яке стало гарним подарунком до нового навчального року.

Зал періодики

Оновлені абонементи стали більш просторими та світлими. З'явилися багатофункціональні сучасні кафедри, розраховані на використання комп'ютерної техніки, нові шафи для зберігання читацьких формулярів та інше необхідне обладнання. Над створенням інтер'єрів, облаштуванням приміщень з ентузіазмом працював весь колектив бібліотеки, щоб читачі отримали максимум зручності і комфорту.

Постійні відвідувачі відзначають, що після ремонту в приміщеннях бібліотеки привітно навіть в похмурий день, а репродукції В.В. Кандинського немов випромінюють сонячну енергетику.

Абонемент навчальної літератури

Абонемент наукової літератури

Але, незважаючи на зміни у дизайні абонементів, впровадження інноваційних форм роботи, основна ідея залишається незмінною – протягом дня давати читачам максимум позитивної і корисної інформації, забезпечувати всебічні потреби в начальній та науковій літературі, тому що обслуговування користувачів на абонементах – це не тільки видача літератури додому, це багатопрофільний галузевий фонд: підручники, наукова література, великий масив художньої літератури, це комфортні умови для вибору і перегляду літератури, індивідуальний підхід до обслуговування читачів, адже являючись частиною соціальної структури суспільства, бібліотека стрімко змінюється у відповідності до вимог часу. Активно розвиваються інформаційні технології, впроваджуються нові способи і методи професійної діяльності, автоматизуються бібліотечні процеси, бібліотека набуває ознак інформаційного центру, у зв'язку з чим значно покращується якість обслуговування користувачів.

На шляху трансформації нашої науково-технічної бібліотеки в бібліотеку сучасного типу на основі цифрових технологій зроблено вже чимало. Можна говорити про певні наробітки й навіть окремі досягнення, але при цьому не зменшується кількість завдань, що стоять перед бібліотекою. Одним з них є впровадження системи менеджменту якості, що забезпечить роботу бібліотеки відповідно до міжнародних стандартів.